

Ce trebuie să cunoașteți referitor la martorul în procesul penal:

Potrivit dispozițiilor art. 78 din Codul de procedură penală *martorul este: „persoana care are cunoștință despre vreo faptă sau vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în procesul penal”.*

Data fiind importanța care se atribuie probei cu martori, în special în procesul penal unde proba cu martori constituie regula, dar ținând cont și de vechimea acestui mijloc de probă, nu întâmplător martorii sunt considerați „ochii și urechile justiției”.

Pentru a oferi datele și informațiile de care are nevoie orice persoană ce a fost citată sau poate fi citată ca martor, într-un proces, a apărut necesitatea întocmirii unui ghid în acest sens. Orice alte informații, în legătură cu posibila dumneavoastră calitate de martor într-un proces, le puteți solicita de la organul judiciar care v-a citat în mod legal.

În vederea aflării adevărului, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească toate aspectele cauzei pe bază de probe.

La cererea organului de urmărire penală ori a instanței de judecată, orice persoană care are cunoștință de existența unor probe sau deține mijloace de probă, este obligată să le aducă la cunoștință sau să le înfățișeze.

Citarea

1. Organul de cercetare sau instanța de judecată poate dispune citarea dumneavoastră în calitate de martor într-o cauză atunci când există indici că aveți cunoștință de o faptă sau o împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului.

2. În acest caz se va emite o citație oficială de către organul judiciar care va fi transmisă la domiciliul dumneavoastră sau la locul în care puteți fi găsit. Citarea dumneavoastră se poate face și prin notă telefonică sau telegramă.

Citația este individuală și v-a trebui să cuprinsă următoarele mențiuni:

- denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul acestora, data emiterii și numărul dosarului;

- numele și prenumele dumneavoastră, calitatea în care ați fost citat, respectiv cea de martor și, obiectul cauzei în care urmează să depuneți mărturie;

- adresa dumneavoastră completă (localitate, județ, stradă, nr. apartament, sector, eventual județ, comună, sat);

- ora, ziua, luna, anul, locul unde urmează să vă prezentați, invitația de a vă prezenta la data și locul indicat;

- atenționarea dumneavoastră că în caz de neprezentare urmează să suportați consecințele legale, respectiv aplicarea unei amenzi judiciare conform art. 198 alin. 3 lit. c din Codul de procedură penală;

- semnătura celui care emite citația.

3. Prezența în fața organului judiciar care v-a citat legal este foarte importantă, întrucât mărturia dumneavoastră v-a contribui la clarificarea faptelor și aflarea adevărului.

- dacă prezența ori ascultarea dumneavoastră este necesară într-o cauză, iar, anterior, deși ați fost legal citat nu v-ați prezentat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune aducerea dumneavoastră pe baza unui mandat de aducere care se va executa prin organele poliției

4. În situația în care sunteți soț sau rudă apropiată a învinutului/inculpatului, ori aveți obligația păstrării secretului profesional sau aveți calitatea de parte civilă, parte vătămată în proces, nu sunteți obligat să depuneți mărturie în cauză.

5. În calitate de martori pot fi ascultate și persoanele minore până la vârsta de 14 ani, situație în care ascultarea se face în prezența unuia din părinți sau a tutorelui, ori a persoanei căreia îi este încredințat acesta spre creștere și educare.

6. Dacă nu vă puteți deplasa din motive de sănătate sau alte motive, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, pot proceda la audierea dumneavoastră în locul unde vă aflați.

7. Atunci când aveți dificultăți în a înțelege limba în care se desfășoară procesul penal, ori în exprimare, puteți solicita organului de urmărire penală sau instanței de judecată să vă asigure un interpret care să facă posibilă depunerea mărturiei.

Etapele care trebuie urmate după primirea citației:

1. După primirea citației, trebuie să citiți cu atenție conținutul acesteia, iar dacă aveți nelămuriri puteți solicita informații suplimentare de la organul judiciar care a emis citația.

2. Aveți obligația să vă prezentați la locul, ziua, ora menționate în citație și aveți datoria să declarați tot ce știți cu privire la faptele cauzei.

3. Atunci când vă prezentați la organul care a emis citația trebuie să aveți la dumneavoastră un act de identitate pentru a putea fi legitimat.

4. Trebuie să aveți în vedere că în anumite situații nu poate fi respectată ora stabilită pentru audierea dumneavoastră deoarece de regulă, sunt citate mai multe persoane într-o cauză la aceeași dată și este greu de calculat cu exactitate perioada de timp în care o persoană trebuie audiată. Este posibil ca audierea dumneavoastră să fie amânată sau să continue în ziua următoare sau la o altă dată.

5. În sala de judecată, sau în biroul procurorului nu puteți intra până nu sunteți chemat în mod expres și trebuie să evitați să intrați în legătură cu alte persoane citate pentru aceeași cauză, pentru a evita ca mărturia dumneavoastră să fie denaturată.

Etapele audierii propriu-zise:

1. După ce ați fost invitat în fața organului care a emis citația, mai întâi veți fi întrebat despre datele de stare civilă și vi se va solicita un act de identitate.

2. Veți fi întrebat dacă aveți calitatea de soț sau rudă a uneia dintre părți, în ce raport vă aflați cu acestea și dacă ați suferit vreo pagubă de pe urma infracțiunii.

3. Înainte de a fi ascultat ca martor, vi se va solicita de către procuror sau judecător să precizați religia dumneavoastră pentru a putea depune jurământul sau pentru a rosti formula prin care vă obligați că veți spune adevărul și nu veți ascunde nimic din ceea ce știți.

După depunerea jurământului sau rostirea formulei, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă va înștiința că în situația în care nu spuneți adevărul săvârșiți infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Toate aceste mențiuni vor fi cuprinse în declarația scrisă.

4. Dacă persoana care urmează să fie audiată este un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu depune jurământul, însă i se va atrage atenția să spună adevărul.

5. Înainte de începerea audierii dumneavoastră vi se va face cunoscut obiectul cauzei, vi se vor arăta faptele sau împrejurările pentru dovedirea cărora ați fost propus ca martor și vi se va solicita să declarați tot ce știți în legătură cu aceste fapte sau împrejurări.

6. Audierea dumneavoastră se va face separat de alți martori sau părți în proces, iar dacă declarația dumneavoastră este în contradicție cu declarațiile altor persoane ascultate, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune confruntarea dumneavoastră cu persoanele respective.

În această situație puteți solicita organului judiciar să vă permită să adresați întrebări persoanelor cu care sunteți confrunțate.

7. Declarația v-a începe cu relatarea faptelor sau împrejurărilor despre care ați luat cunoștință direct sau prin anumite împrejurări.

Ulterior, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă vor adresa întrebări cu privire la faptele și împrejurările ce trebuie constatate în cauză, cu privire la persoana părților și la modul în care ați luat la cunoștință despre cele declarate.

8. Declarația se v-a consemna într-un document tipizat intitulat „Declarație de martor” pe care aveți dreptul să o citiți, iar dacă sunteți în imposibilitatea să parcurgeți conținutul acesteia, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă vor citi conținutul acesteia, iar dacă cele consemnate corespund realității veți semna declarația pe fiecare pagină și la sfârșit.

În conținutul declarației organul judiciar v-a consemna ora începerii și ora încheierii ascultării dumneavoastră în calitate de martor.

9. După audiere puteți rămâne în sala de ședință la dispoziția instanței, însă este posibil ca instanța să dispună retragerea dumneavoastră din sală în vederea reaudierii sau confruntării cu altă persoană.

Sumele cuvenite martorului:

1. Atunci când sunteți chemat de organul de urmărire penală sau instanțele de judecată în calitate de martor, aveți dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuință și alte cheltuieli prilejuite de chemarea dumneavoastră.

2. Dacă sunteți salariat, aveți dreptul la venitul de la locul de muncă pe durata lipsei de la serviciu determinată de prezentarea dumneavoastră la organul de urmărire penală sau instanța de judecată, iar dacă nu sunteți salariat, dar aveți venituri din muncă, aveți dreptul la o compensare.

Protecția martorului

În anumite situații, dacă există probe sau indicii temeinice, că prin prezentarea dumneavoastră în fața organului judiciar și declararea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, ați putea pune în pericol viața, integritatea corporală, ori libertatea dumneavoastră sau a altor persoane, procurorul sau instanța de judecată poate încuviința ca datele de identificare ale dumneavoastră să nu fie declarate și să vi se atribuie o altă identitate sub care să apăreți în fața organului judiciar.

În această situație datele dumneavoastră reale vor fi consemnate într-un proces – verbal care se va păstra în condiții de maximă siguranță.

Tot pentru a asigura protecție celui ce depune mărturie, procurorul sau instanța de judecată poate dispune ca audierea martorului să se facă prin intermediul mijloacelor tehnice specifice (audio și video), fără a fi necesară prezența acestuia în fața organului judiciar.